

[Morten Lange.]

ende frivilligt. Det forekommer mig, at det har givet folketinget et usædvanlig slet grundlag at gå videre på. Det ses meget klart af udvalgets egne vidunderlige betragtninger, hvori der står, at udvalget er fuldstændig enig om, at den rigtige vej til demokratisering af studierne er stipendievejen, og så har man naturligvis forskellige indvendinger imod det, og derefter foreslår man, at man i hovedsagen skal gå lånevejen. Det er jo den slags ting, som kan give én fred i sjælen; her har man et udvalg, som virkelig har fulgt sine egne præmisser op med stor klarhed osv.

Jeg tror, det må være rimeligt på denne baggrund at erindre sig, at de studerende i disse sager har holdt en usædvanlig klar og ubrudt linje fra 1945, ja, endog fra 1944, da de første studenterbetænkninger om sagen fremkom, og til dato, og jeg lader mig ikke spor imponere af en eller anden Århusundersøgelse, eller hvad man ellers vil komme med, for de studerendes ansvarlige repræsentanter har nu igennem snart 25 år med stor sikkerhed og fasthed holdt på, at det eneste, der kunne klare problemerne, var stipendieordninger. Man har været beskeden, man har såmænd ikke krævet så forfærdelig store stipendieordninger, men man vil have principperne i orden; så kunne man bygge ud på det, som man bedst kunne, men det var principperne, det gjaldt om for at komme videre. Som von Eyben-udvalget så rigtigt siger det: det er jo stipendier, der er den rigtige vej, lad os få principperne gjort klar og så se, hvor langt vi kan komme. Jeg tror i virkeligheden, at vi står i en meget interessant situation med det oplæg, vi nu har. Vi har en tjenestemandsløvslov foran os, som vi en af dagene skal have nede i salen, og der er jo meget store lønforskelle i denne tjenestemandsløvslov. Nogle af os kan ikke lide dem, nogle synes, de er ubehageligt store; vi kan jo påvirke det noget ved at skære toppen af dem med skat, og det gør vi vel også. Men hvad er baggrunden for disse store lønforskelle? Det er da ganske klart, at hvis man for at nå de stillinger, hvor de store gager ligger, skal forpligte sig til at gennemføre et studium, hvor lånebyrden bliver større og større og afdragsbyrden naturligvis tilsvarende, ja, så må det have en indflydelse på lønningerne, og så får vi lønfor-

skelle, vi ikke kan lide, og som oven i købet til dels er hule lønforskelle. Vi medvirker med hele den politik, der føres over for stipendiestøtten til de unge, til en lønpolitik, som vi bagefter må sige ikke er særlig god. Altså med andre ord, vi fremmer ikke vore egne fornuftige og driftsmæssige interesser, og vi fremmer heller ikke den mest rationelle udnyttelse af de højere læreanstalter, for det er ganske klart, at har man valget imellem erhvervsarbejde og dyre lån, er det ikke så mærkeligt, om man, hvis det overhovedet kan lade sig gøre, forlænger studiet et år eller to ved erhvervsarbejde. Det er dyrt for samfundet, det er meget dyrt, det er formodentlig ca. lige så dyrt som at betale fuld stipendiestøtte, hvis det er et af de halvdyre studier, det drejer sig om.

Men jeg kan altså ikke rigtig se for mig, hvad det egentlig er, man vil. Åbenbart siger man: vi kan lave et system, hvor der kommer forholdsvis få penge til udbetaling i uddannelsesfonden, og samtidig kan vi altså klare os ved senere at betale højere tjenestemandslønninger, og vi kan klare os med en urationel udnyttelse af de højere læreanstalter, alt sammen umådelig dyrt, men det ser åbenbart pænere ud på dette års budget — og så langt kan jeg altså se, at det synes der at være en vis overkommelig rimelighed i.

Når man taler om dette års budget, så er det dog tvivlsomt, hvad angår lån, for lånene tynger formodentlig i realiteten lige så meget på budgettet, som stipendierne gør, og det, man har gjort så meget ud af, som efter min mening i vid udstrækning er moralske betragtninger: at lånene skulle være sådan en lidt mere uskyldig form for støtte end resten — det kan jeg altså ikke for mit liv se. Jeg synes, at en af de realistiske ting, som ministeren kunne gå med til i forhandlingerne, var simpelt hen at kontere hele den af statskassen udbetalte lånestøtte som stipendiestøtte; det vil ikke belaste statens udgivningspost i år mere; der kommer lige mange penge ud af kassen, men de kommer det på en fornuftigere måde, og det var da værd at tage op.

Der har været sagt, at de studerendes forhåbninger var store ved denne lejlighed. De studerendes forhåbninger var bestemt ikke store, de havde fået en betænkning, som var én kontant skuffelse, og deres store